

Кузьмін Андрій Ренатович

здобувач вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня

кафедри конституційного та адміністративного права

Національного авіаційного університету

Kuzmin Andrii

PhD Student of the Department of Constitutional and Administrative Law

National Aviation University

DOI: 10.25313/2520-2308-2024-1-9597

ДОГОВОРИ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ, ЯК ДЖЕРЕЛО ФІНАНСОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

AGREEMENTS BETWEEN UKRAINE AND INTERNATIONAL FINANCIAL ORGANIZATIONS AS A SOURCE OF FINANCIAL LAW OF UKRAINE: THEORETICAL ASPECTS

Анотація. У науковій статті автор здійснює всебічний аналіз кредитних та гарантійних угод, які є ключовими елементами міжнародної фінансової взаємодії України. Стаття розкриває багатовимірність та складність цих угод, їх юридичний статус, а також вплив на формування та розвиток фінансового права в країні. Автор детально аналізує правову природу кредитних та гарантійних угод, висвітлюючи їх ознаки як специфічного виду джерел фінансового права. Робота зосереджує увагу на ідентифікації особливостей цих угод, серед яких цільове призначення фінансування, умовність, а також механізми реалізації та виконання. Аналіз поняття та структури джерел фінансового права дозволяє визначити місце та значення міжнародних фінансових угод у правовій системі України. Автор ретельно досліджує правові рамки, в яких функціонують кредитні та гарантійні угоди, розглядаючи їх як інструменти міжнародної співпраці, що здійснюються в умовах строгого правового регулювання. Важливу роль відіграють аналіз умов та обов'язків, що накладаються на Україну в рамках таких угод, та оцінка механізмів їх виконання, що включають процедури контролю, моніторингу та відповідності міжнародним стандартам. У контексті взаємодії національного фінансового законодавства з міжнародними угодами, автор звертає увагу на процеси адаптації законодавства та внесення змін, що вимагаються для виконання міжнародних зобов'язань. Це включає реформування бюджетної системи, удосконалення механізмів управління державним боргом, регулювання фінансових ринків, а також забезпечення прозорості та ефективності використання фінансових ресурсів. Дослідження надає цінний аналіз впливу кредитних та гарантійних угод на економічний розвиток та фінансову стабілізацію України. Автор підкреслює, що ці угоди є не лише інструментами залучення фінансових ресурсів, а й каталізаторами структурних змін та реформ, що сприяють інтеграції України до глобальної економічної системи. Завершуючи, стаття наголошує на важливості глибокого розуміння правових, економічних та соціальних аспектів функціонування кредитних та гарантійних угод, їх ролі у формуванні фінансового права та впливу на загальну правову систему України.

Ключові слова: міжнародні фінансові організації, фінансове право, міжнародний договір, джерела фінансового права, кредитні угоди.

Summary. In the scientific article the author carries out a comprehensive analysis of credit and guarantee agreements, which are key elements of Ukraine's international financial interaction. The article reveals the multidimensionality and complexity of these agreements, their legal status, as well as their influence on the formation and development of financial law in the country. The author analyzes in detail the legal nature of credit and guarantee agreements, highlighting their features as a specific type of sources of financial law. The work focuses on identifying the features of these agreements, including the purpose of funding, conditionality, as well as implementation and enforcement mechanisms. Analysis of the concept and structure of sources of financial law allows to determine the place and significance of international financial agreements in the legal system

of Ukraine. The author carefully examines the legal framework in which credit and guarantee agreements operate, considering them as instruments of international cooperation, carried out under conditions of strict legal regulation. An important role is played by the analysis of the conditions and obligations imposed on Ukraine within the framework of such agreements and the assessment of their implementation mechanisms, which include procedures for control, monitoring and compliance with international standards. In the context of the interaction of national financial legislation with international agreements, the author draws attention to processes of adaptation of legislation and introduction of changes required to fulfill international obligations. This includes reforming the budget system, improving public debt management mechanisms, regulating financial markets, and ensuring transparency and efficiency in the use of financial resources. The study provides a valuable analysis of the impact of credit and guarantee agreements on the economic development and financial stabilization of Ukraine. The author emphasizes that these agreements are not only instruments for attracting financial resources, but also catalysts for structural changes and reforms that contribute to the integration of Ukraine into the global economic system. In conclusion, the article emphasizes the importance of a deep understanding of the legal, economic and social aspects of the functioning of credit and guarantee agreements, their role in the formation of financial law and influence on the general legal system of Ukraine.

Key words: international financial organizations, financial law, international agreement, sources of financial law, credit agreements.

Постановка проблеми. Глобалізація фінансових ринків та зростаюча інтеграція України у світову економіку зумовлюють необхідність уважного аналізу та правового регулювання міжнародних фінансових угод. В даних умовах, розуміння юридичної природи та механізмів впровадження міжнародних фінансових угод стає ключовим для забезпечення стабільності та сталого розвитку країни.

Другим аспектом є нагальна потреба у вивченні та удосконаленні правових механізмів фінансового регулювання в Україні. Це включає аналіз правової бази, наявних нормативних документів та практики їх застосування з метою виявлення можливостей для оптимізації та гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами та угодами.

Третім фактором є специфіка самої України як країни, яка в умовах воєнного стану, занепаду економіки, повної залежності функціонування країни від іноземного капіталу, перебуває у процесі економічних та правових реформ, зміцнення демократичних інститутів та розбудови правової держави. В цьому контексті кредитні та гарантійні угоди з міжнародними фінансовими організаціями виступають не лише як джерела фінансування, а й як інструменти зміни існуючого законодавства, які є обов'язковим фактором виконання кредитних, гарантійних та інших категорій угод, між Україною та міжнародними фінансовими організаціями.

Інший аспект пов'язаний з потребою в аналізі та оцінці впливу міжнародних фінансових угод на соціально-економічний розвиток України, оскільки ці угоди мають значний вплив на бюджетну політику, інвестиційний клімат та загальну економічну ситуацію в країні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дослідження договорів між Україною та міжнародними фінансовими організаціями та джерел фінансового права України приділяли увагу у своїх працях такі вчені, як Бандурка О. М., Гетманець О. П., Жорнокуй Ю. М. [1], Ковалів М. В.,

Єсімов С. С., Проць І. М., Скриньковський Р. М., Лозинський Ю. Р. [2], Воронова Л. К. [3], Пархоменко Н. М. [4], Вайцеховська О. Р. [6], Устинова І. П. [10] та інші.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Завданням цієї статті є аналіз діючих кредитних угод, інших категорій договорів між Україною та міжнародними фінансовими організаціями, визначення їх статусу, як специфічних джерел фінансового права України.

Виклад основного матеріалу. Однією із характерних ознак сучасної держави є розвиток в умовах глобальної економіки та геополітичних трансформацій, однак для забезпечення стійкого економічного росту та фінансової стабільності, виникає необхідність активної співпраці з міжнародними фінансовими організаціями, такими як Міжнародний валютний фонд (МВФ), група Світового банку, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Міжнародна асоціація розвитку (МАР), Міжнародна фінансова корпорація (МФК), Багатостороння агенція з гарантій інвестицій (БАГІ), Міжнародний центр з врегулювання інвестиційних спорів, (МЦУІС) та іншими. Особливо міжнародна фінансова підтримка України стала актуальною після початку російської агресії в 2022 року. Міжнародні фінансові організації відіграють вирішальну роль у формуванні економічних стратегій і політик на національному рівні. Ця співпраця передбачає укладання складних та об'ємних договорів, які регулюють умови фінансової підтримки, реформ та програм розвитку. Ці договори не тільки забезпечують фінансову підтримку та технічну допомогу, але й виступають як основа для впровадження реформ, спрямованих на підвищення ефективності економіки, забезпечення прозорості управління та підтримки стійкого розвитку.

Правовий аспект укладення та виконання таких договорів є надзвичайно важливим, оскільки він визначає права та обов'язки сторін, а також механізми акумуляції грошових фондів коштів

з приводу створення, розподілу та використання грошових фондів коштів; в деяких випадках визначає порядок регулювання спорів. З наукової точки визначення поняття джерел фінансового права розглядалося великою кількістю науковців. Так, наприклад, на думку О. П. Гетманець, джерела (форми) права — це офіційні способи зовнішнього вираження і закріплення норм права. Виходячи з цього, джерела фінансового права є офіційними способами зовнішнього вираження і закріплення норм фінансового права [1, с. 38]. Такої ж думки приримуються Ковалів М. В. та Єсімов С. С., які вказують, що джерела фінансового права — це форми встановлення і вираження (об'єктивізації) фінансово-правових норм, що видаються компетентними органами держави та місцевого самоврядування і становлять певну систему [2, с. 28]. Схоже визначення надають Л. К. Воронова, М. П. Кучерявенко, Н. Ю. Пришва, які визначають джерела фінансового права як форми вираження правотворчої діяльності держави, що включає прийняття компетентними державними органами нормативних актів, які встановлюють норми фінансового права [3, с. 31].

Погоджуючись з даними визначеннями, варто зазначити, що джерелами фінансового права є ті документи, акти, норми та інші юридичні джерела, які визначають правила та принципи регулювання фінансових відносин у суспільстві. Ці джерела надають правову основу для формування, використання та контролю фінансових ресурсів, а також встановлюють права та обов'язки суб'єктів фінансових правовідносин. Джерела фінансового права включають в себе законодавство, міжнародні договори, постанови та рішення органів виконавчої влади, судову практику та інші нормативно-правові акти, які регулюють фінансові відносини на різних рівнях правової системи.

Що стосується основних ознак джерел фінансового права, то відповідно до думок Коваліва М. В., Єсімова С. С., Проця Р. М., джерела фінансового права мають такі характерні ознаки: формальна визначеність; нормативність; загальнообов'язковість; юридична сила; загальновідомість; системність; видання уповноваженим органом (законність) [2, с. 28]. Необхідно зазначити, що названі характеристики є загальними, оскільки вони однаковою мірою властиві й джерелам інших галузей права. М. Пархоменко стверджує, що не існує загального підходу до визначення ознак джерел права. Його бачення ознак схоже з вищевказаним. Він вважає, що найважливішими серед цих ознак є: офіційна форма вираження і закріплення волі суб'єктів правотворчості; особливий порядок виникнення; обов'язковість та державна гарантованість; формальність; нормативність; юридична сила; ієрархічність; системність; стабільність; дія в часі, просторі та щодо кола осіб [4, с. 51]. Отже,

підсумовуючи наведені погляди правників, можна виокремити такі характерні ознаки джерел фінансового права:

1. Нормативність — джерела фінансового права містять норми права, тобто розпорядження, що мають загальний характер, та є обов'язковими для всіх суб'єктів фінансових правовідносин. Ці норми регулюють порядок формування, розподілу та використання фінансових ресурсів держави та місцевих бюджетів.

2. Офіційність — норми фінансового права фіксуються в офіційних джерелах, як-от закони, підзаконні акти, міжнародні договори. Ці документи приймаються або затверджуються уповноваженими на те державними органами і мають найвищу юридичну силу.

3. Системність — норми, що становлять фінансове право, утворюють систему, де кожна норма взаємопов'язана з іншими. Це забезпечує цілісність та ефективність правового регулювання фінансових відносин.

4. Ієрархічність — джерела фінансового права мають певну ієрархію. На верхніх щаблях знаходяться Конституція України та міжнародні договори, на наступних щаблях — закони України, а далі — підзаконні нормативні акти.

5. Динамічність — джерела фінансового права здатні до зміни та розвитку. Це зумовлено необхідністю адаптації до змінних економічних умов, міжнародних зобов'язань та внутрішніх потреб країни.

6. Специфіка предмета регулювання — вони спрямовані на врегулювання фінансових відносин, пов'язаних із формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів.

7. Обов'язковість — норми, що містяться в джерелах фінансового права, мають обов'язковий характер для всіх учасників фінансових відносин, забезпечуючи таким чином правопорядок у фінансовій сфері.

Характеризуючи договори між Україною та Міжнародними фінансовими організаціями як джерела фінансового права України, варто зазначити, що вони відносяться до певних аспектів публічної фінансової діяльності та встановлюють права та обов'язки суб'єктів у фінансових правовідносинах. Для них характерний нормативний підхід, який виключає індивідуалізацію щодо конкретних суб'єктів та вимагає їх обов'язкового виконання. Зазвичай такі договори укладаються з метою забезпечення публічних інтересів, і фінансове законодавство передбачає процедури їх укладання, а також заборону односторонньої зміни або відмови від виконання умов договору. Крім того, обов'язковим є офіційне оприлюднення таких договорів. Їхні особливості характеризують систему використання міжнародних договорів в законодавстві України наступним чином:

1. Включення міжнародних договорів до системи законодавства України визначається Конституцією України, що підтверджує їхню важливість та юридичний статус в країні.

2. Норми міжнародних договорів, згода на обов'язковість застосування яких надана Верховною Радою України, зазвичай не мають безпосередньої юридичної сили в Україні. Для їхнього застосування необхідно видання внутрішньодержавних актів. Це є обов'язковою ознакою прийняття міжнародної угоди. Такої ж думки приримуються Сьох К. Й. Та Гультай М. М., які зазначають, що прийняття державою зобов'язань на підставі міжнародного договору вимагає внесення змін до національного законодавства. Це може стосуватися двох різних сфер: з одного боку, норми міжнародного договору можуть спрямовуватися на зміну положень приватного права, а з іншого боку, вони можуть ставити завдання щодо перегляду публічно-правової структури держави, наприклад, у сфері оподаткування [5, с. 11].

3. У випадках, коли міжнародним договором встановлено інше правило поведінки, ніж закріплене законом України, застосовується пріоритет норм міжнародного договору. Це означає, що в разі конфлікту між міжнародним договором і внутрішнім законом, діють положення договору.

4. Україна має бути учасником даного міжнародного договору, щоб зобов'язання, передбачені ним, були обов'язковими для країни.

5. Ці угоди зазвичай стосуються таких аспектів, як зовнішня торгівля, валютний контроль, фінансова допомога та позики. Вони можуть бути поділені на декілька груп:

- платіжно-розрахункові угоди (ці угоди зазвичай включають механізми для здійснення міжнародних платежів та розрахунків; вони можуть визначати, яким чином та у якій валюті будуть проводитись платежі між країнами);
- податкові угоди (ці угоди регулюють податкові відносини між країнами, зокрема уникнення подвійного оподаткування та обмін податковою інформацією);
- валютні угоди (вони охоплюють правила та регуляції, пов'язані з валютними операціями, включаючи валютний контроль та обмінні курси);
- кредитні угоди (ці угоди стосуються надання та отримання фінансової допомоги та позик між країнами, визначаючи умови та процедури таких угод).

Залежно від суб'єктів, на які поширюється вплив цих угод, вони можуть бути поділені на різні види, наприклад, угоди, які стосуються лише державних органів, або ті, що включають приватний сектор. Ключовим аспектом цих угод є створення стабільного та передбачуваного правового середовища, яке сприяє ефективному економічному співробітництву між країнами.

Досить велику ланку в класифікації міжнародних угод, займають двосторонні міжнародні договори з фінансових питань. До цієї групи належать:

- угоди, що регулюють двостороннє фінансове співробітництво (наприклад, Угода між Урядом України і Урядом Сполучених Штатів Америки про сприяння капіталовкладенням від 1992 р., Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Норвегія про технічне та фінансове співробітництво від 2016 р.);
- угоди, що закріплюють правові норми і процедури для підтримки та спрощення різного роду проектів і програм між двома країнами. Також до названого виду належить цілий масив двосторонніх угод про уникнення подвійного оподаткування (наприклад, Конвенція між Урядом України і Урядом Французької Республіки про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податкових ухилень стосовно податків на доходи і майно від 1997 р. та інші).

Також важливою категорією міжнародних договорів є гарантійні угоди. Вони включають зобов'язання Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР) як гаранта для іноземних інвестицій на території держав, що підписали ці угоди. Умовою для укладення таких договорів може бути наявність певних кредитно-проектних умов. Крім того, гарантійні угоди можуть бути укладені з країнами-членами або приватними інвесторами від Міжнародної фінансової корпорації.

Окремою категорією можуть також виступати договори між державами та міжнародними фінансовими організаціями, які є найбільш численними серед двосторонніх фінансових угод. Прикладами двосторонніх фінансових договорів між державами індивідуально визначеного характеру є угоди про позики та фінансову допомогу, наприклад, кредитна угода між Україною як позичальником та Європейським Союзом як кредитором (в рамках макрофінансової допомоги).

Поширеним типом міжнародних угод, укладених з Міжнародними фінансовими організаціями (зокрема з МВФ або групою Світового Банку) є кредитні договори. Такі кредитні договори класифікуються на програмно-кредитні та проектно-кредитні, в залежності від цілей кредитування. Їх унікальність полягає в тому, що вони часто підписуються разом з іншими угодами. Механізми фінансування МВФ, фактично, ні формально, ні структурно не належать до системи міжнародних договорів, а виступають особливим правовим механізмом у формі односторонніх рішень щодо надання фінансування країні-члену; за змістом домовленостей не належать до кредитних договорів, а є купівлею-продажем відповідної валюти, хоча за функціональним призначенням подібні кредитним договорам [6, с. 190]. Для детальної характеристики такого виду угод, можна розглянути прийняту

в 2023 році нову Програму в рамках Механізму розширеного фінансування (EFF) між Україною та МВФ.

Необхідно зазначити, що основні напрямки співпраці України та Національного банку України з МВФ включають наступні аспекти:

- 1) реалізація програм підтримки платіжного балансу, таких як програми «stand-by» та механізм розширеного фінансування;
- 2) проведення щорічних консультацій;
- 3) надання технічної допомоги;
- 4) здійснення інших заходів та проектів у межах членства в МВФ.

Ці напрямки визначають області співпраці між Україною, Національним банком України та МВФ, спрямовані на підтримку фінансової стабільності та розвитку країни. Внаслідок збройного вторгнення Російської Федерації в Україну, представники української держави звернулися до Міжнародного валютного фонду з запитом про надання невідкладної фінансової допомоги в розмірі 1,4 мільярда доларів США за допомогою Інструменту прискореного фінансування (RFI). Виконавча рада МВФ 9 березня 2022 року прийняла відповідне рішення. Дану програму продовжували протягом всього 2022 року, однак отримана допомога не відповідала потребам реальних видатків, тому 31 березня 2023 року Програма Механізму розширеного фінансування була затверджена Виконавчою радою МВФ і спрямована на розв'язання таких завдань протягом чотирьох років:

- 1) Вирішення проблем з платіжним балансом та відновлення середньострокової стійкості на зовнішньому фронті.
- 2) Відновлення фіскальної та боргової стійкості.
- 3) Забезпечення середньострокової зовнішньої стійкості.
- 4) Одночасне сприяння довгостроковому економічному зростанню в контексті післявоєнної відбудови та підготовки до процесу вступу до Європейського Союзу [7]. У межах цієї програми фонд погодився виділити Україні кредит у розмірі 577% від її квоти в МВФ — 11,6 млрд. СПЗ або 15,6 млрд. дол. за поточним курсом [8]. На сьогоднішній день, за умовами цієї програми, наша країна взяла на себе такі зобов'язання:

1. Оновити існуючі методи управління державними інвестиціями та створити план дій для них до кінця грудня 2023 року.

2. Затвердити Стратегію національних доходів до завершення грудня 2023 року.

3. Прийняти законодавчі зміни, спрямовані на збільшення інституційної самостійності та продуктивності САП, перетворивши його на незалежну юридичну особу до кінця грудня 2023 року.

4. Збільшити доходи на 0,5% від ВВП для включення в бюджет 2024 року до кінця лютого 2024 року.

5. Модернізувати процесуальний кодекс для оптимізації розгляду справ у першій інстанції одним антикорупційним суддею або колегією з трьох суддів до кінця березня 2024 року.

6. Визначити заборгованість централізованих теплопостачальних компаній до кінця червня 2024 року.

7. Перезапустити Бюро економічної безпеки до кінця червня 2024 року.

8. Впровадити методіку оцінювання наглядових ризиків для визначення пріоритетів у наглядовій діяльності до кінця червня 2024 року.

9. Виконати аналіз ефективності податкових пільг, включаючи їх вплив на бюджет до кінця липня 2024 року.

10. Затвердити законодавство про створення нового суду для розгляду адміністративних справ проти державних органів до кінця липня 2024 року.

11. Розробити політику управління державною власністю на держпідприємствах, політику дивідендів та стратегію приватизації до кінця серпня 2024 року.

12. Завершити незалежний аудит ефективності Національного антикорупційного бюро до кінця вересня 2024 року.

13. Визначити ключові державні компанії, які постраждали від війни, та оцінити потенційні фіскальні та квазіфіскальні витрати до кінця вересня 2024 року.

14. Переоцінити політику середньострокового державного планування в співпраці з МВФ до кінця жовтня 2024 року.

15. Внести зміни до державних інвестиційних програм до грудня 2024 року.

16. Розробити концепцію реабілітації банків, перенесену на грудень 2024 року.

17. Зберегти банки з переважною державною власністю під управлінням Міністерства Фінансів та передати несистемні націоналізовані банки до Фонду гарантування вкладів (продовжити процес) [9].

Міжнародні фінансові організації, які є спеціальними суб'єктами фінансових відносин в Україні, відіграють важливу роль у підтримці економічних реформ в Україні та залученні фінансових ресурсів. Вони використовуються особливо для великих внутрішніх економічних проектів, технічної допомоги та прямих інвестицій в Україну [10, с. 115]. Можна констатувати, що виходячи з вказаних положень, договори між Україною та Міжнародними фінансовими організаціями підпадають під ознаки джерел фінансового права України. Виходячи з критерію нормативності, кредитні та гарантійні договори містять норми, що регулюють конкретні фінансові відносини між сторонами. Ці документи встановлюють права та обов'язки учасників договору, умови надання та повернення кредитів, а також заходи гарантій. Хоча вони не є нормативними правовими актами у традиційному

розумінні, їх положення впливають на порядок формування та використання фінансових ресурсів, підкоряючись загальним принципам та нормам фінансового права. Вони мають ознаку офіційності, так як ці договори укладаються на офіційному рівні між державою та міжнародними організаціями та вимагають ратифікації на рівні національного законодавства, що надає їм офіційного статусу. Вони стають частиною правової системи України після їх офіційного опублікування та набрання чинності. Також кредитні та гарантійні договори займають певне місце в ієрархії джерел фінансового права. Вони йдуть за міжнародними договорами та законами України, на підставі яких і укладаються, та мають бути узгоджені з вищими нормами права. Умови кредитних та гарантійних договорів можуть змінюватись в залежності від економічної ситуації, потреб країни та умов співпраці з міжнародними фінансовими організаціями. Це показує їх здатність до адаптації та динамічного розвитку відповідно до умов, що змінюються (можна це побачити при аналізі умов, які надавалися МВФ до України на початку березня 2023 року, та в кінці грудня 2023 року). Положення кредитних та гарантійних договорів є обов'язковими для сторін, які підписали договір, та для України як держави, вони мають юридичну силу після ратифікації та набрання чинності, що забезпечує виконання зобов'язань та дотримання фінансового порядку.

Висновки. Хоч кредитні угоди з МВФ та іншими міжнародними фінансовими організаціями не є джерелами фінансового права у традиційному розумінні, вони мають значний вплив на економічну політику та фінансову систему країни. Умови, передбачені цими договорами, часто вимагають внесення змін до національного законодавства, щоб відповідати зобов'язанням за договором. Таким чином, їхній вплив на фінансове право і право систему може бути непрямим, але суттєвим.

Підсумовуючи вищенаведене, можна чітко вказати, що правові інструменти, які складають основу фінансового права, служать регуляторами фінансових відносин у суспільстві. Вони визна-

чають законодавчий каркас для створення, використання, та нагляду за фінансовими активами і водночас встановлюють права та обов'язки та права учасників фінансових відносин. Фінансове право базується на широкому спектрі нормативних документів, включно з законами, міжнародними угодами, директивами виконавчої влади, судовими рішеннями та іншими регулятивними актами, що охоплюють фінансові аспекти на всіх рівнях правової структури.

Хоча угоди та ухвалені програми з МВФ власне не є джерелами фінансового права у традиційному розумінні, їх вплив на національне законодавство та фінансову систему країни робить їх значним чинником у розвитку та трансформації фінансового права. Ця взаємодія наголошує на важливості міжнародних фінансових відносин та міжнародного права в контексті національного законодавства та політики. Кредитні та гарантійні угоди між Україною та міжнародними фінансовими організаціями мають низку специфічних ознак, які чітко відрізняють їх від інших джерел фінансового права. Ці ознаки обумовлені унікальною природою таких договорів: кредитні та гарантійні угоди часто мають конкретне цільове призначення, наприклад, фінансування конкретних проектів або програм розвитку, підтримку структурних реформ, або надання стабілізаційних коштів для балансу платежів; відмінно від внутрішніх джерел фінансового права, таких як закони чи нормативно-правові акти, кредитні та гарантійні угоди є частиною міжнародного права і вимагають ратифікації для набуття юридичної сили в національному правопорядку; зобов'язання, що випливають із цих угод, специфічні і часто мають більш строгий характер порівняно з іншими джерелами фінансового права, оскільки вони включають міжнародні зобов'язання та спеціалізовані умови.

Таким чином, кредитні та гарантійні договори між міжнародними фінансовими організаціями та Україною мають свою специфіку, але при цьому вони інтегровані у систему джерел фінансового права України та відповідають його основним науковим ознакам.

Література

1. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. П. Гетманець; Ф59 [Бандурка О. М., Гетманець О. П., Жорнокуй Ю. М. та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 392 с. С. 38.
2. Фінансове право України : навчальний посібник / [М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський]. Львів : СПОЛОМ, 2022. 394 с. С. 28.
3. Фінансове право України : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / [Л. К. Воронова, М. П. Кучерявенко, Н. Ю. Пришва та ін.]. К. : Правова єдність, 2009. 395 с.
4. Пархоменко Н. М. Джерела права: проблеми теорії та методології : монографія. К. : ТОВ «Вид-во «Юридична думка», 2008. 336 с.

5. Сьох К.Я., Гультай М.М. Імплементация нормативно-правових актів європейського союзу в національне законодавство України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. С. 82–84. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/18>.

6. Вайцеховська О.Р. Міжнародний фінансовий правопорядок: теоретичні засади та сучасний стан розвитку : монографія. Чернівці : Друк Арт, 2019. 560 с.

7. Вінокуров Я. Історичне рішення. Як нова програма МВФ дозволить Україні залучити понад 50 мільярдів доларів. *Економічна правда*. 2023. URL: <http://tinyurl.com/2kh3y53w> (дата звернення: 22.01.2024).

8. Request for an extended arrangement under the extended fund facility and review of program monitoring with board involvement—press release; staff report; and statement by the executive director for Ukraine. 2023. 167 p.

9. Угода з МВФ: що Україна пообіцяла зробити в рамках програми на \$15,6 мільярда. *Економічна правда*. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/04/3/698703/> (дата звернення: 22.01.2024).

10. Ustynova I., Uryadko M. Interaction factors of ukraine in the area of inter-state financial cooperation. *Scientific Works of National Aviation University. Series: Law Journal «Air and Space Law»*. 2021. Т. 4, № 61. С. 111–117. doi: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.61.16357>.

References

1. Finansove pravo: pidruchnyk / za zah. red. O.P. Hetmanets; F59 [Bandurka O.M., Hetmanets O.P., Zhornokui Yu. M. ta in.]; MVS Ukrainy, Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv, 2017. 392 s. S. 38.

2. Finansove pravo Ukrainy: navchalnyi posibnyk / [M.V. Kovaliv, S.S. Yesimov, I.M. Prots, R.M. Skrynkovskiy, Yu.R. Lozynskiy]. Lviv: SPOLOM, 2022. 394 s. S. 28.

3. Finansove pravo Ukrainy: navch. posibnyk dlia stud. vyshch. navch. zakl. / [L.K. Voronova, M.P. Kucheriavenko, N.Yu. Pryshva ta in.]. K.: Pravova yednist, 2009. 395 s.

4. Parkhomenko N.M. Dzherela prava: problemy teorii ta metodolohii: monohrafiia. K.: TOV “Vyd-vo “Iurydychna dumka”, 2008. 336 s.

5. Sokh K.Ia., Hultai M.M. Implementatsiia normatyvno-pravovykh aktiv yevropeiskoho soiuzu v natsionalne zakonodavstvo Ukrainy. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2022. № 6. С. 82–84. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/18>.

6. Vaitsekhovska O.R. Mizhnarodnyi finansovyi pravoporiadok: teoretychni zasady ta suchasnyi stan rozvytku: monohrafiia. Chernivtsi: Druk Art, 2019. 560 s.

7. Vinokurov Ya. Istorychne rishennia. Yak nova prohrama MVF dozvolyt Ukraini zaluchyty ponad 50 miliardiv dolariv. *Ekonomichna pravda*. 2023. URL: <http://tinyurl.com/2kh3y53w> (date of access: 22.01.2024).

8. Request for an extended arrangement under the extended fund facility and review of program monitoring with board involvement—press release; staff report; and statement by the executive director for Ukraine. 2023. 167 p.

9. Uhoda z MVF: shcho Ukraina poobitsiala zrobyty v ramkakh prohramy na \$15,6 miliarda. *Ekonomichna pravda*. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/04/3/698703/> (date of access: 22.01.2024).

10. Ustynova I., Uryadko M. Interaction factors of ukraine in the area of inter-state financial cooperation. *Scientific Works of National Aviation University. Series: Law Journal “Air and Space Law”*. 2021. Т. 4, № 61. С. 111–117. doi: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.61.16357>.